

Ե Ր Կ Շ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ՀՀ Դաշնակցության Արցախի Կենտրոնական Կոմիտեի պաշտոնաթերթ

Մենք համացանցում

www.aparaj.am

Եթե իսպառ մենք հանենք փոքրոգություն մեր սրտեն

Ամփոփում ենք 2021 թվականը. անցյալ տարում հայ ժողովրդի համար շարունակվեց 2020թ. աղետալի պարտությունը: 2021թ. պարտվեցինք դիվանագիտական ճակատում, որը ռազմաճակատում կրած պարտության հետեւությունն էր: Աղբբեջանն ու Թուրքիան օրեցօր ամրապնդում են իրենց հաղթանակը դիվանագիտական ճակատում: Իսկ պարտությանը զուգահեռ շարունակվում է հայ ժողովրդի ազգային արժանապատվության ոտնահարումը: Այս ամենը տեղի է ունենում այն պայմաններում, երբ հայկական պետությունը ներկայացնող անձը դարձել է Արցախում անցած դարում բնակվող աղբբեջանցիների շահերի պաշտպանը՝ անտեսելով իր ազգային շահն ու արժանապատվությունը:

Առկա իրավիճակում թեւակոխում ենք 2022թ.: Հայ ժողովրդի ապրած ցավն ու վիշտը չի ամոքվում: Հայրենագրվածն ու մի ամբողջ սերնդի կորստին ավելանում է պայքարի անընդունակության եւ պատիվն ու արժանապատվությունը չհարգող ազգի պատկերը: Միջազգային բեմահարթակում հայը այդպես է ներկայացվում հանրությանը: Այս վիճակից պետք է դուրս գալ, եւ դուրս գալու միակ միջոցը պայքարն է, պայքար՝ իրավունքների վերականգնման համար:

Ստորացած վիճակում ապրելը խոցված արժանապատվության վերջն ավելի է խորացնում: Հաղորթն ու Շուշին հայ ժողովրդի արժանապատվության վրա դաշված խարանների շարքը համալրեցին: Ոչ միայն Հաղորթը, Շուշին ու Շահումյանը, այլև բռնազրաված հայրենիք Արեւմտյան Հայաստանն ու Ջավախքը հայկական են ու հայկական էլ կման: Այս է պայքարի ուղին՝ հանուն ազգի ազատագրման եւ իրավունքների վերականգնման: Հարատեւելու, զարգանալու եւ մարդկային քաղաքակրթության մեջ հայի արժանապատիվ տեղն ապահովելու համար մտացածին խաղաղություններն ու բարիդրացիությունները խաբուսիկ պատրանքներ են միայն:

ՀՀ Դաշնակցությունը հայ ժողովրդի արժանապատվության պահպանության գործում միշտ եղել է առաջին դիրքերում: Ինչպես ՀՀԴ 131-ամյակի առթիվ նշել է ՀՀԴ Բյուրոյի նախկին ներկայացուցիչ, «Կամավորական շարժում» ՅԿ նախագահ Հրանտ Մարգարյանը, «ՀՀԴ-ի կյանքի մեջ ամենակարեւորը հայրենիքն է ու Արցախը, ոչ թե հանուն իշխանության պայքարը: Մենք իրավունք չունենք ընկճվելու, համակերպվելու ստեղծված իրավիճակի հետ: Աղբբեջանը պետք է հասկանա, որ հանգիստ չի ունենա, չի վայելելու մեր Շուշին ու Հաղորթը: Մեր պայքարը նոր է սկսվում: Աշխարհը պետք է հասկանա, որ հայ ժողովուրդը դեմ է կապիտուլյացիային, դեմ է իր տարածքների բռնազավթմանը: Ոչինչ չի վերջացել, այլ միայն սկիզբ է առել: Անհրաժեշտ է չեղարկված հայտարարել նոյեմբերի 9-ի կապիտուլյացիան. ազգային նոր շարժանք է հարկավոր»: Թող այս ուղեճով լինի 2022թ. մեր պայքարի ուղեցույցը:

Եվ ինչպես Ռ. Պատկանյանն է իր Նոր տարվա մաղթանքների մեջ նշում, բոլոր երանելի մաղթանքները միայն այն ժամանակ կիրականանան, «եթե իսպառ մենք հանենք փոքրոգություն մեր սրտեն»: Շնորհավոր Նոր տարի եւ Սուրբ ծնունդ:

ՀՀԴ Բյուրոյի հայտարարությունը՝ Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների եւ Արցախի հիմնախնդրի կարգավորման գործընթացների վերաբերյալ

Հայ Յեղափոխական Դաշնակցությունը պարբերաբար նախանշել է այն մարտահրավերները, որոնք կապված են Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորման գործընթացի հետ՝ հատկապես Հայաստանի գործող իշխանությունների մասնակցությամբ:

Անհրաժեշտ ենք համարում արձանագրել, որ պաշտոնական Անկարան ոչ միայն չի հրաժարվել Հայաստանի հետ հարաբերությունների կարգավորման իր հայտնի երեք նախապայմաններից (Հայաստանի կողմից Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչմանը սատարելուց հրաժարում, Արցախի ենթակայություն Աղբբեջանին եւ Հայաստան-Թուրքիա առկա միջպետական փաստացի սահմանի իրավական ամրագրում), այլև ավելացրել է չորրորդը՝ այսպես կոչված «Չանգեզուրի միջանցքի» տրամադրում: Ավելին, Թուրքիայի բարձրագույն իշխանության ներկայացուցիչների հայտարարությունները՝ Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորման գործընթացն Աղբբեջանի հետ համադրելու վերաբերյալ, փաստում են, որ խոսքը ոչ թե գնում է Հայաստան-Թուրքիա միջպետական բանակցությունների, այլ թշնամական տանդեմի կողմից Հայաստանին հարկադրվող նոր անձնատվության մասին:

Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորման այս գործընթացն ի սկզբանե անառողջ է եւ խիստ վտանգավոր: Դա արվում է Հայաստանի Հանրապետության շուրջ ստեղծված միջազգային քաղաքական եւ անվտանգային մի իրավիճակում, երբ երկիրը պարտության տարած օրվա իշխանությունը օբյեկտիվ եւ սուբյեկտիվ պատճառներով զուրկ է հայության կենսական շահերն արդյունավետ պաշտպանելու կարողականությունից:

Ավհայտ է, որ ներկա պայմաններում Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորման գործընթացը հղի է աշխարհաքաղաքական, անվտանգային, քաղաքական, տնտեսական եւ հոգեւոր-մշակութային բազմաթիվ մարտահրավերներով եւ անխուսափելիորեն կհանգեցնի անշրջելի վտանգավոր հետեւանքների ու ինքնիշխանության կորստի:

Առկա մտահոգություններն ավելի են խորանում ՀՀ իշխանությունների անպատասխանատու քաղաքական վարքի եւ հաշվետվողականության իսպառ բացակայության պայմաններում:

Հայաստանի կողմից հատուկ բանազնացի ընտրությունն էլ հուշում է այն մասին, որ հայկական կողմն ըստ էության մասնակցում է արդեն իսկ կանխորոշված մի գործընթացի, որի հնարավորինս հայանպաստ վերջնարդյունքի ապահովման համար պրոֆեսիոնալ դիվանագետի ընտրության կարիք չի զգացվում:

Այս պայմաններում ՀՀԴ Բյուրոն ՀՀ իշխանություններից պահանջում է.

1. Անմիջապես քողազերծել Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորման գործընթացի ուղեկիշները:

2. Անվանապես եւ ամբողջությամբ մերժել թուրքական նախապայմանները:

3. Զաղաքական շեշտադրում անել առ այն, որ Հայաստան-Թուրքիա միջպետական հարաբերությունների կարգավորումը կապակցված չի կարող լինել որեւէ երրորդ կողմի հետ:

Հարկ ենք համարում հատուկ ընդգծել, որ Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորման գործընթացում անառարկելիորեն պետք է հաշվի առնվի ՀՀ Սահմանադրական դատարանի՝ Յուրիիսյան արձանագրությունների սահմանադրականության հարցի վերաբերյալ 2010 թ. հունվարի 12-ի որոշումը: ՀՀ-ի բոլոր քայլերը պետք է ներդաշնակ լինեն սույն որոշման մեջ ներկայացված իրավական դիրքորոշումներին եւ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությամբ ամրագրված սահմանադրական կարգի հիմնարար սկզբունքներին:

Հայաստան-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորումը եւ մեր ժողովրդի իրավունքների կանխորոշումը ոչ մի իշխանության մենաշնորհը չէ: Հայ-թուրքական հարաբերությունները կարող են կարգավորվել միայն աշխարհասփյուռ մեր ժողովրդի համախոհությամբ, առանց թուրքական նախապայմանների եւ մեր սերունդների իրավունքների ոտնահարման:

Յետեւաբար պետք է պատրաստ լինել համահայկական ընդգնման, եթե ՀՀ իշխանությունները փորձ անեն հայ ժողովրդի իրավունքների ոտնահարման ներկա դիրքորոշմամբ զարգացնել հայ-թուրքական՝ թշնամու կողմից պարտադրված օրակարգը:

Չենք կարող չանդրադառնալ նաեւ արցախյան հիմնախնդրի վերաբերյալ ՀՀ վարչապետի պաշտոնը զբաղեցնողի կողմից պարբերաբար ինչեցվող եւ վերջերս առավել եւս ինքնախոստովանված խիստ վտանգավոր, իրականությունը խեղաթյուրող եւ հայկական շահերը ոտահարող դիրքորոշումներին, ինչը կասկածի տակ է դնում Արցախի Հանրապետության ինքնիշխանությունը, տարածքային ամբողջականությունը եւ միջազգային ճանաչման հասնելու լեգիտիմ իրավունքը:

Վերահաստատում ենք, որ ՀՀ գործող իշխանությունների կողմից գրավոր եւ բանավոր որեւէ համաձայնություն, որը կխախտի Արցախի Հանրապետության վերաբերյալ իրավական հիմնարար նորմերը եւ կամ հարցականի տակ կղնի Թուրքիայից հայ ժողովրդի եւ Հայաստանի Հանրապետության հատուցումների պահանջների իրավականությունը, ի սկզբանե առ ոչինչ է:

ՀՀԴ Բյուրոն
27 դեկտեմբերի 2021 թ.

Ամանորը՝ սահմանամերձ գյուղերում

Ինչպե՞ս են Նոր տարին նշելու թշնամու դիրքերից մի քանի հարյուր մետր հեռավորության վրա գտնվող գյուղերում, ինչպիսի՞ն է կրակոցների ձայների տակ դասանող աշակերտների տրամադրվածությունը, ի՞նչ ակնկալիքներ կան գալիք տարուց: Այս հարցերի մասին «Ապառաժ»-ը զրուցել է մի շարք գյուղերի տնօրենների, ուսուցիչների, գյուղապետերի հետ:

Կարմիր շուկայի միջակարգ դպրոցի տնօրեն Չավեն Բադայան

Դպրոցը 221 աշակերտ ունի, որից 13 հոգի տեղահանված են Թաղավարոցի, Հարդուրի շրջանի Ակնաղբյուր,

հծաբերդ գյուղերից: Այս տարին տարբերվում է նախորդներից: Նոր տարվա հետ կապված՝ մանուկների մոտ նույն ուրախությունը, ոգեւորությունը կա, ուսուցչական կոլեկտիվի մոտ բացակայում է: Եթե խնդիրներ են ի հայտ գալիս, ուսուցիչների, աշակերտների հետ հատուկ հոգեբաններ են աշխատում: Տարբեր կազմակերպությունների այցերը, նվերները նպաստում են, որ նախատնական տրամադրություն հաղորդվի աշակերտներին: Հույս, հավատ ունեն, որ լավ է լինելու: այլ տարբերակ չկա: Եթե այսքան զոհեր են տվել, հիմա այստեղ ենք, ուրեմն ուրիշ տարբերակ չկա: Պետք լինի՝ էլի անցած սխալներն ուղղելով պիտի պայքարենք: Այս անգամ պիտի այս թերությունները վերացնենք, գործին ավելի խելոք մոտենանք, որ արդյունքն այսպես չլինի: Միանշանակ է, որ հողին պիտի կառչած մասնք, մեր ապագան կերտենք: Եթե այդպես չլինի այս դպրոցը, աշխատելը անիմաստ է դառնում: Հիմա միայն այդ նպատակի համար պիտի պայքարենք: Հիմա կարելի է ասել՝ նվազագույնն է արվում: Մեր ուղեղներում պետք է փոփոխություն մտցնենք, ամեն մարդ իր գործը պետք է նորմալ կատարի: Ղեկավարությունից սկսած՝ մինչեւ շարքային քաղաքացի, եթե իր պարտականությունները նորմալ կատարի, կհասնենք մեր նպատակին: Ազգային գաղափարախոսության վրա պետք է ուշադրություն դարձվի, որ մարդկանց մոտ հուսահատություն, պառակտում չլինի: Եթե սա ուշադրության կենտրոնում պահեն, ապահովեն միասնականությունը, մնացածը խելոք ղեկավարի հարց է: Արցախցիներին, հայ ժողովրդին խաղաղություն են ցանկանում, թող բոլորի օջախներում տոն լինի: Կցանկանայի, որ այս վատ օրերը չկրկնվեն: Պիտի պատրաստ լինենք, ուժեղ լինենք, որպեսզի կարողանանք մեր խաղաղությունն ապահովել:

Կիլանի եւ Ղազանչիի Կարեն Առաքելյանի անվան միջակարգ դպրոցի տնօրեն Չորայր Աբրահամյան

Այն Նոր տարին ամեն տարվա նման չի լինելու: 2020 թվականից հետո ամեն ինչ փոխվել է: Ո՛չ աշակերտների, ոչ ծնողների շրջանում չկա նախկին խանդավառությունը: Մենք ամեն կերպ փորձում ենք ներգործել այդ խնդիրն, փոխել երեխաների տրամադրությունը, ուրախություն հաղորդել: Դպրոցում հայտարարված էր ամանորյա կահավորանքի մրցույթ: որոշ դասարաններում արդեն աշխատանքներն սկսված են, որոշներում ավարտին են հասցվել: Չեմ կարող ասել գյուղի կամ առանձին ընտանիքների

մասին, բայց, ելնելով իրավիճակից, բոլորի տրամադրությունն էլ նույնն է: Այնուամենայնիվ, պարտավոր ենք ինչ-որ ոչ ձեռով գոնե երեխաներին ուրախացնելու, նրանց ոգին չկտրելու համար տոն ու ուրախություն փոխանցելու:

Մաճկալաշեն համայնքի ղեկավար Լեւնիկ Ավանեսյան

Մինչեւ պատերազմը նորմալ ենք նշել տոնական օրերը, երկու տարի է՝ չենք նշում: Երեխաները մեղավոր չեն, նրանք չպիտի զրկվեն իրենց ուրախություններից: Նախատեսել ենք թեթեւ միջոցառում կազմակերպել երեխա-

ների համար, մուլտիերոսներ հրավիրել: Իհարկե, առաջվա նման չէ, բայց ժամանակը վերջը բուժում է, մարդիկ կամաց-կամաց հունի մեջ են մտնում: Կրակոցներ պարբերաբար լսվում են: Խաղաղապահների ներկայությամբ ենք գյուղատնտեսական աշխատանքներ կատարում: Մաղթանքս է, որ խաղաղություն լինի, մեր ժողովուրդը խաղաղ պայմաններում արարի, ստեղծի, ապրի:

Նախիջեանիկի միջակարգ դպրոցի տնօրեն Գալինա Մեծյունյան

Իրավիճակով պայմանավորված՝ տրամադրությունների փոփոխություն կա: Ինչքան էլ ցանկանանք սրտանց ուրախանալ, այդ տրտմությունը, թախիծը մեր հոգու մեջ է: Մենք ցանկության դեպքում էլ չենք կարող սրտանց ուրախանալ, բայց որպեսզի հուսալքության տրամադրությունը երեխաների մեջ չածի, որպեսզի զգան, որ կյանքը շարունակվում է, որպեսզի զգան, որ մենք ապրելով պիտի հաղթենք թշնամուն, նրանց համար այդ տրամադրությունը կաշխատենք ստեղծել: Ամեն ինչ կանենք, բայց՝ զուսպ: Երեխաները պետք է զգան, որ պիտի ապրեն ոչ միայն իրենց, այլ նաեւ նրանց փոխարեն, ովքեր չապրեցին: Գիտակցեն, որ իրենց հայրերը, եղբայրները զոհվեցին նրա համար, որ իրենց կյանքը լիարժեք ապրեն: Դրա համար կաշխատենք այս Նոր տարին էլի տոնածառ զարդարել, բոլոր միջոցառումներին դաստիարակչական ասելիքը տեղ հասցնել, որպեսզի միջոցառումն իր նպատակին հասնի: Ամենամեծ մաղթանքս այն է, որ մեր Արցախը հարատևի, խաղաղություն լինի ու երբեք չստեղծվի այնպիսի իրավիճակ, որ մտածենք Արցախը լքելու մասին: Ես ուզում եմ, որ հայի մտքից Արցախը լքելու մտայնությունը դուրս գա: Մենք իրավունք չունենք այս հողը լքել, որովհետեւ բառիս ուղղակի իմաստով այս թգաչափ հողը

ողողված է արյունով: Չկա մի տարածք, որտեղ արյուն թափված չլինի: Մենք պետք է հիշենք, թե ինչքան թանկ գնով է այս կյանքը տրվել մեզ:

Մաղավուզի Միեր Դանիելյանի անվան միջակարգ դպրոցի տնօրեն Վաչագան Ավանեսյան

Տրամադրությունն այն չէ, բայց երեխաներին մի քիչ ուրախացնելու, տրամադրությունները բարձրաց-

նելու համար թեթեւ տոնական միջոցառում կկազմակերպենք:

Որոշ հոգեբանական ճնշում կա համայնքի, երեխաների վրա: Բայց հուսով ենք, որ սա ժամանակավոր բնույթ է կրելու:

Հուսանք, որ նախկին սահմանագիծը կհաստատվի ու առաջնագիծը նորից կանցնի Թալիշի բարձունքներով:

Իսկ դրա համար յուրաքանչյուրս պետք է պայքարենք, չմտածենք, որ առանց մեզ այդ հարցը կլուծվի: Պիտի մտածենք, որ մեզանից յուրաքանչյուրից է կախված ապագան. պայքարենք, պահանջենք, որ հարցի լուծումը լինի հոգու մեզ:

Թաղավարոցի հիմնական դպրոցի տնօրեն Մարգարիտա Սահակյան

Տրամադրությունը միշտ էլ մարտական էր: Բայց երբ դասարանները կահավորելու առաջարկ արեցինք, աշակերտների մի մասն ասաց, որ տրամադրություն չունի տոնածառ զարդարելու: Հիմա ավելի մեծ ուշադրության կենտրոնում ենք:

Երեխաները տարբեր կազմակերպություններից, անհատներից, պետական կառույցներից նվերներ են ստանում: Բայց կնախընտրեի՝ նախկին նվերները ու նախկին իրավիճակը լինել:

Խաղաղություն են մաղթում բոլորին. պատերազմ չլինի, զոհեր չտանք, մեր մայրերի, քույրերի աչքերը արցունք չտեսնեն:

Ճանկաթաղի միջակարգ դպրոցի փոխտնօրեն Վրեժ Խաչատրյան

Գյուղի որոշ տներից 300-500 մետր հեռավորության վրա է գտնվում թշնամու դիրքը: Ժամանակ առ ժամանակ օդ են կրակում: Բայց դա էլ հոգեբանորեն ազդում է: Հիմա պետք է հարմարվենք նոր իրավիճակին: Հույս ենք պահում, որ լավ կլինի: Ուրիշ գնալու տեղ չունենք: Եթե մենք այստեղ չբնակվենք, թուրքն է բնակվելու:

Իսկ Նոր տարին ամեն տարվա նման ճոխ չենք նշելու, գյուղից վեց զոհ ենք ունեցել վերջին պատերազմի ժամանակ:

Չրուցեց Տարեիկ Աղաջակյանը

Ամանորյա նվերներ՝ Արցախի սահմանամերձ գյուղերի 1200 երեխաների համար

Դեկտեմբերի 20-24-ը Հայ օգնության միության Կանադայի շրջանային վարչության հովանավորությամբ թշնամու անմիջական շահանառության տակ գտնվող 19 գյուղերի երեխաներ ստացել են ամանորյա նվերներ, իսկ նրանց ընտանիքները՝ դրամական օժանդակություն:

Հայ օգնության միության Կանադայի Շրջանային վարչության ատենապետուհի Անի Օհանյանը, վարչության անդամ Սյուզի Պոլյանյանն անձամբ են ներկա գտնվել նվերների հանձնմանը: Ծրագրի կազմակերպական հարցերը լուծվել են Հայ օգնության միության Արցախի միավորի միջոցով:

ՀՕՄ-ի Արցախի միավորի ատենապետուհի Լիլիթ Մարտիրոսյանը նշել է, որ ծրագիրն իրականացվել է Արցախի հսկողության տակ մնացած բոլոր շրջաններում: Մարտակերտի շրջանի Կիչան, Ճանկաթաղ, Վարդաձոր, Վարնկաթաղ, Մաղավուզ, Ասկերանի շրջանի Լախիջեանկի, Սառնաղբյուր, Խրամորթ, Մարտունու շրջանի Մաճկալաշեն, Թաղավարդ-Կալեր, Կարմիր Շուկա, Նորշեն, Ավդուռ, Մյուրիշեն, Հացի և Շուշիի շրջանի Լիսազոր, Եղծահող, Հին շեն, Մեծ շեն գյուղերի 972 աշակերտներ են մանկապարտեզների սաներ ստացել են նվերներ:

«Յուրաքանչյուր տարիքային խմբի եւ սեռի համար տարբեր նվերներ ենք նախատեսել՝ փափուկ խաղալիքներ, խաղալիք ավտոմեքենաներ, սպորտային հագուստ, ժամացույց, արծաթյա զարդեր», - նշել է Լ. Մարտիրոսյանը՝ ավելացնելով, որ ծրագրում են մի քանի գյուղ եւս ընդգրկել: Այդ դեպքում ամանորյա նվերներ ստացող երեխաների թիվը կհասնի 1200-ի՝ ընդգրկելով Շոշ, Մխիթարաշեն և Հարավ գյուղերը: ՀՕՄ-ի Արցախի միավորի ատենապետուհին շնորհակալություն է հայտնել ԱՀ ԿԳՄՍ նախարարությանը՝ համագործակցության և տրանսպորտային հարցերում աջակցելու համար:

ՀՕՄ-ի Կանադայի շրջանային վարչության ատենապետուհի Անի Օհանյանն «Ապառաժ»-ի հետ գրույցում տեղեկացրել է, որ Արցախի մանուկների ամանորյա նվերների գաղափարն առաջացել է նախորդ տարի՝ պատերազմի օրերին:

«Հայ օգնության միության Կանադայի շրջանը մտածեց որեւէ ձեռով օգտակար լինել տեղահանվածներին, Արցախի ժողովրդին: Մենք մասնակցել ենք տեղահանվածներին դրամական աջակցության տրամադրմանը: Իսկ երիտասարդները ցանկություն հայտնեցին ժպիտ պարզելու Արցախի մանուկներին: Մտա-

ծեցին՝ երեխաներին խաղալիքներ տալ, ծնողներին էլ՝ որոշ գումար Ամանորի առիթով որեւէ բան գնելու համար», - նշել է Անի Օհանյանը:

Առցանց հանգանակություն արեցին եւ հավաքեցին մոտ 1500 երեխայի համար նախատեսված գումար: Անցյալ տարվա նոյեմբերի վերջին արդեն հանգանակությունն ավարտվել էր, կորունավիրուսային համավարակի եւ պատերազմի պատճառով միայն 270 նվերներ բաժանվեցին Երեւանում եւ սահմանամերձ շրջաններում բնակություն հաստատած՝ տեղահանված ընտանիքների երեխաներին:

Երկրորդ փուլը սկսվեց 2021թ. դեկտեմբերի 12-16-ին, երբ Անի Օհանյանը եւ Սյուզի Պոլյանյանը Հայաստան մեկնեցին եւ Նոր տարվա առթիվ նվերներ բաժանեցին Շենգավիթի ու մերձակա արվարձաններում հաստատված 100 ընտանիքների երեխաներին: Այնուհետեւ նվերներ ստացան Եղեգնաձորում եւ Սիսիանում հաստատված 100 ընտանիքների երեխաներ:

Ծրագրի վերջին փուլը Արցախում իրագործվեց: Անի Օհանյանը 5-րդ անգամ է այցելում Արցախ, բայց հասցրել էր լինել միայն Հաղորդում, Շուշիում ու Ստեփանակերտում: Նրա խոսքով՝ մինչ

այդ ունեցած պատկերացումները տարբեր էին: «Մեր արածը մի կաթիլ ջուր է օվկիանոսի մեջ: Երանի ավելի շատ գումարներ ունենայինք բոլորին հասնելու համար, որովհետեւ ամեն երեխայի ժպիտն անգին է. մեծ գոհունակություն է այս օրերին երեխաների դեմքին ժպիտ տեսնել», - ասել է նա:

Խոսելով Արցախի հետ կապված այլ ծրագրերի մասին՝ Անի Օհանյանն ասել է, որ ՀՕՄ-ի Կանադայի միավորն ունի 10 մասնաճյուղ եւ 1200 անդամ, եւ բոլորը պատրաստակամ, սիրով ընդառաջում են ծրագրերին, մասնավոր՝ եթե հերթը հասնում է Արցախին:

«Մեր սրտում հատուկ տեղ ունի Արցախը: Մենք ամեն օր, ամեն ժամ ձեզ հետ միասին ապրում ենք բոլոր դժվարությունները: Մեր ժողովուրդը միշտ Արցախի կողքին է», - նշել է ատենապետուհին:

Վերջում Անի Օհանյանը ուրախ ու խաղաղ Ամանոր է մաղթել Արցախին, որպեսզի բոլորն ապահով մթնոլորտում ապրեն: Իսկ իրենք այցից վերադառնալու են Նոր գաղափարներով, որոնք ՀՕՄ-ի Կենտրոնական վարչության հավանության արժանանալու դեպքում կիրագործեն:

Տարեկի ԱՐԱՋԱՆՅԱՆ

ՀՀԴ «Նոր սերունդ»-ը Արցախի մանուկների համար

Սուրեն Աճեմյանը, ով իր ազգային, հեղափոխական եւ ժողովրդական երգերով երեխաների օրը իսկական տոն դարձրեց:

Միջոցառման ընթացքում Ձմեռ պապը եւ Ձյունանուշը նվերներ բաժանեցին մասնակից երեխաներին:

Միջոցառմանը ելույթ ունեցավ ՀՀԴ Արցախի երիտասարդական միության ներկայացուցիչ Վահագն Խաչատրյանը, ով իր խոսքում շնորհակալություն հայտնեց ՀՀԴ Ֆրանսիայի «Նոր սերունդ» երիտասարդական միության եւ ՀՀԴ բոլոր շրջանների երի-

ՀՀԴ Արցախի երիտասարդական միության եւ ՀՀԴ Ֆրանսիայի «Նոր սերունդ» երիտասարդական միության համատեղ նախաձեռնությամբ Ստեփանակերտի մշակույթի եւ երիտասարդության պալատում կազմակերպվել է ամանորյա միջոցառում՝ Արցախի 4 շրջանների ավելի քան 200 պատանիների համար:

Միջոցառմանը ներկա էր սիրիահայ հայտնի երգիչ

տասարդական եւ ուսանողական միություններին, ովքեր այս մեկ տարվա ընթացքում իրենց ներդրումն ունեցան արցախի փոքրիկներին երջանկացնելու գործում:

Նա նաեւ շնորհավորեց փոքրիկներին՝ Ամանորի եւ Սուրբ ծնունդի կապակցությամբ՝ մաղթելով խաղաղություն եւ միասնություն հայ ժողովրդին:

ՀՀԴ Ֆրանսիայի «Նոր սերունդ» երիտասարդական միության ներկայացուցիչ Նժդեհ Կարազավորյանն էլ իր խոսքում նշեց, որ Սփյուռքում բոլորը արցախցի փոքրիկների կողքին են, որպեսզի վերջիններս մեկ վայրկյան անգամ իրենց միայնակ ու անտեսված չգան:

Վահագն ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Բոլորը գնում են՝ բացի պատերազմից

Մի ժամանակ մանկությունս վազում էր Մարտունու փողոցներով, անցնում էր բոլոր թաղերով, կանչում ընկերներին ու թափառում շենքից շենք, արեւից կկոցած աչքերով նայում երկնքին ու արեւի մեջ երագանքներ գտնում:

- Չե՛ս հասնի, չե՛ս հասնի, ես ավելի լավ եմ վազում,-ասում էր:
- Կհասնեմ:
- Դե արի ու ինձ բռնիր, դե՛...

Մարտունի. արեւից վառվող, արեւի պես տաք փողոցներ: Այս քաղաքում արեւը վաղուց է ապրում. եկել, հավանել, հաստատվել է: Փողոցների արեւը հավաքելով՝ քայլում էինք ես ու հորեղբայրս:

- Ամի՛, ինձ համար Ամանորին տիկնիկ կառնե՞ս, են աղջիկ տիկնիկից, որ փրկարարի շորերով է:

- Չէ՛, ուրիշ տիկնիկ կառնեմ, երբ փողոս ստանամ:
- Բայց ես են աղջիկ փրկարարն եմ ուզում:
- Ի՛... աղջիկ փրկարար չի լինում, սուտի-մուտի բաների հետեւից մի՛ ընկիր...

Յետո քայլում էինք դեպի տուն. նա ոտքերի ցավից էր տառապում, ես՝ երագանքի: Երկու դեպքում էլ պետք է փողոց ստանար, որ հարցերը լուծեինք. նրան դեղ կհասներ, իսկ ինձ՝ երագանք, ու հետո էլի կշարունակեինք քայլել՝ նա իր ցավազրկած ոտքերով, ես էլ՝ ցավից անտեղյակ իմ տիկնիկով...

Ծանոթ խանութի ցուցափեղկին նկատել էի «փրկարար» տիկնիկին. երեւի սպասում էր, որ գան իրեն անուն: Ընկերուհիներ չունեի, մի հատ էր (ախր, որ արտադրել էին, չէի՞ն մտածել, թե խանութի ցուցափեղկին մենակ ինչ է անելու. ո՞վ գիտի, գուցե ինքն էլ էր տխրում, որ մենակ է, այն էլ՝ փրկարարի շորերով):

Տարիներ հետո, երբ հիշում էի այդ տիկնիկին, մտածում էի՝ ինձանից լավ ո՞վ կհասկանար իրեն. ես էլ քույր-եղբայր չունեի, եթե կուզեք, ճիշտն ասեմ, ընկերներ էլ չունեի, որովհետեւ չէի ուզում ունենալ, որովհետեւ նրանք ամեն օր կանչում էին իրենց քույրերին, իրենց եղբայրներին, իրենց պապաներին, իրենց մամաներին: Իսկ ես միայն վերջինին կարող էի կանչել:

Այ դրա համար էլ ուզում էի, որ եղ տիկնիկն իմը լիներ, որպեսզի փրկեր ինձ. չէ՞ որ փրկարար է, ու անպայման չէ, որ հրդեհից կամ ուրիշ նման բաներից փրկի, այնքան բան կա աշխարհում, որից արժե

Միայն մի հարց էր տանջում. երբ ես ու տիկնիկը հանդիպեինք, պիտի ասեի.

- Այն երկրում, որտեղ որ քեզ ստեղծել են, պատերազմ կա՞, թե՞ մենակ իմ երկրում է:

Չգիտեմ, թե նա ինչ էր ասելու, բայց ես քթիս տակ փսփսում էի.

- Իմ երկրում հիմա տիկնիկ ստեղծելու ժամանակ չկա, իսկ քո երկրում կա, ուրեմն՝ քո երկրում պատերազմ չկա, երանի քեզ:

Տիկնիկն այդպես էլ չէր պատասխանելու, որովհետեւ պատերազմից ու իմ երկրից տեղեկություն չունեի, որովհետեւ նրան արտադրող չինացին նրա համար օրորոցային չէր երգել, չէր ասել, որ Սասունցի Դավիթը Թուր Կեծակի ու Զուռնիկի Ջալալի ուներ, չէր պատմել, որ Նոյը կանգնել է Արարատի գագաթին, շատ բան չէր ասել (իմ երկրում տարիներով ստեղծվածը միայն պաշտպանելու համար է, պաշտպանելու...):

Ամսվա վերջին երագանքս ավելի էր թունդ դառնում, որովհետեւ ամին վերջապես փող կստանար: Երագանքիցս բացի՝ թունդ էին դառնում նաեւ ամիի ոտքերի ցավերը, որովհետեւ ցավազրկիչները վերջանում էին: Բայց ամին ամենալավ ամին էր, նա ցավերից չէր խոսում, միայն մի հարց էր տալիս.

- Աղջիկ փրկարարին ի՞նչ ես անելու:
- Խաղալու եմ, համ էլ ուզում եմ, որ նա ինձ փրկի:
- Ինչի՞ց, եթե ասես՝ ես կփրկեմ:
- Չէ՛, դա մենակ ինքն է կարող, որովհետեւ իմ ներսում մի սենյակ եմ ազատել նրա համար, ուրիշ ոչ մեկին ներս չեմ թողնում, նրան եմ սպասում:
- Լա՛վ, կառնեմ:

Վերջին բառն աշխարհի ամենալավ բառն էր դառնում, ու սպասում էի, որ «կառնեմ»-ը գա, տեղ հասնի, չնայած ո՞վ գիտե, գուցե նա պիտի գար ամիի ցավազրկիչների հետ միասին, բայց միասին չտեղավորվեցին, ու ստիպված եղան միայն մեկին տեղափոխելու...

Ես ու փրկարարը հանդիպեցինք Նոր տարուն՝ 25 տարի առաջ.

- Բարեւ, փրկարար՛,-ասել էի:
- Բարեւ:
- Կարո՞ղ ես էնպես փրկել, որ երբ բոլորը կանչեն իրենց քույրիկներին, եղբայրներին, պապաներին, ես էլ կանչելու բան ունենամ, թե չէ՛ Եսպես մի տեսակ տխուր է, թե չէ՛ Եսպես մի տեսակ մաման էլ է տխուր. ինձ թվում է՝ ինքն էլ է ուզում, որ այդ ամենից մենք ունենանք:

Այսօրվա պես հիշում եմ դեմքը: Փրկարարը լուռ էր:

- Իսկական՞ն չես: Բա ինչո՞ւ ես փրկարարի շորեր հագել ու ձեռքներ խանութի ցուցափեղկին:

Չէր պատասխանել, մտածել էի՝ հաստատ իսկական չէ, կամ էլ իսկական փրկարարներ չեն լի-

նում: Չէ՛, չի կարող պատահել, որ իսկական փրկարարներ չլինեն, թե չէ՛ ո՞վ կփրկի աշխարհը...

Աչքերս փակում եմ, որ նորից հիշեմ տիկնիկիս ու նորից վազեմ: Ահա ես՝ տիկնիկիս գրկած վազում եմ: Ամին չի վազում, անկողնում պառկած է: Ես ու տիկ-

նիկն ենք վազում. մեզ բռնող չի կարող լինել, որովհետեւ մենք մեր խաղիս ոչ մեկին չենք կանչել, որովհետեւ խաղի ժամանակ կարող է պատահի, որ մեկի քույրիկը, մեկի եղբայրը, մեկի պապան կանչի, ու նա գնա:

Ժամանակն ինձ հետ վազում է. բոլոր տիկնիկները, որ չեմ ունեցել, ինձ հետ վազում են, փողոցները վազում են, ամին ու ընկերներս վազում են, ամեն ինչ վազում է, մեկ էլ հանկարծ նկատում եմ, որ ճանապարհին սկսում եմ բոլորին մեկ-մեկ կորցնել: Միայն պատերազմն է մինչեւ վերջ ինձ հետ վազում. բոլորը գնում են՝ բացի պատերազմից: Պատերազմը գնալու միտք չունի. եթե անգամ ես կանգ առնեմ, նա, միեւնույն է, վազելու է առաջ, նա բոլոր ժամանակների ամենալավ վագորդն է, որին ոչ ոք դեռ չի հաղթել...

Մարտունի: Այսքան տարի հետո նորից արեւից այրվող փողոցների մասին պիտի գրեմ: Յա, արեւից, որովհետեւ հրթիռները արեւ չեն դառնա, հրթիռների փոխարեն էլ արեւ կլինի. կլինի, չէ՞ք հավատում: Իսկ դուք գոնե մեկ անգամ վազե՛լ եք Մարտունու փողոցներով:

Ուզում եմ նորից գնալ խանութ, նորից գնել «փրկարարին», բայց ուզում եմ, որ նա այս անգամ իրական լինի, իսկական Փրկարար (տեսա՞ք՝ այս անգամ անունը մեծատառով գրեցի, որ հասկանա՛ ինքը հատուկ անուն է, ինքը կա, իրեն սպասող կա, հատկապես Նոր տարում, հատկապես պատերազմից հետո, հատկապես այս քաղաքում այս երեխաները, որ չեն ուզում, որ իրենց մոտ «հայրիկ» կանչեն):

Ուզում եմ վերցնել աշխարհի ամենամեծ ցախավելն ու սրբել պատերազմի բոլոր բեկորները: Ես չեմ ամաչում: Եթե այդպիսի ցախավել կա, տվեք ինձ. ես ուզում եմ սրբել փողոցները, որովհետեւ աշխարհի ամենապատվաբեր գործերից մեկը փողոց սրբելն է, քանի որ մաքուր փողոցներով բոլորը կարող են քայլել, իսկ կեղտոտ փողոցները մարդիկ շրջանցում են: Չեմ ուզում շրջանցել ականներդ, ուզում եմ սրբել-տանել, ուզում եմ փրկել այն բոլոր փոքրիկներին, ովքեր քայլելու են քո փողոցներով ու տիկնիկներ են փնտրելու քո խանութներում. պարտադիր չէ, որ նրանց տիկնիկները փրկարարի շորերով լինեն, միայն թե լինեն, միայն թե մանկությունը փրկելու կարիք չլինի, միայն թե բոլորը մնան, գնացողը լոկ պատերազմը լինի...

Յերմինե ԱՎԱԳՅԱՆԻ
«Իմ ու քո պատերազմը» օրագրից
Դեկտեմբեր 2020- դեկտեմբեր 2021

Նոր տարվա եւ Սուրբ ծննդյան արձակուրդների պատճառով «Ապառաժ»-ի հաջորդ համարը լույս է տեսնելու 2022թ. հունվարի 31-ին:

փրկվել, ու այնքան բան կա, որ այդպես էլ չի փրկվում, որովհետեւ մեր ներսում է կործանվում, մեր ներսում է փլվում, վառվում, իսկ դա մեզանից բացի ո՞վ կարող է տեսնել: Դրա համար ոչ ոք հրշեջ ծառայությունն ու ոստիկանությունն չի գանգում, որովհետեւ ծուխը մեր ներսում է ու երբեք չի հանգչի...